

Leergang aangeboden door NAPL

Werken aan de regio als leeromgeving

Welkom bij sessie 1

Welkom door:

Marina Rink

MT-lid Realisatie-Eenheid & Programmamanager NAPL

Spreker:

Patrick van Schaik

Lector Samen leren en ontwikkelen – HZ University of Applied Sciences

Samenwerken is nog geen samen leren

Over professionalisering, kennis en ontwikkeling in Onderwijsregio's

Patrick van Schaik, lector Samen leren en ontwikkelen

Samenwerken is nog geen samen leren

Wat regionale kennisnetwerken ons leren over professionalisering in Onderwijsregio's

**“Onze Onderwijsregio heeft een sterk
professionaliseringsaanbod”**

Activiteiten • Leergangen • Netwerken • Aanbod

≠?

**“Onze Onderwijsregio draagt bij aan de professionele
ontwikkeling van mensen in scholen”**

Leren • Teamontwikkeling • Handelen • Onderwijsontwikkeling

DUO • 2 min

→ Waar ligt bij jullie Onderwijsregio momenteel vooral het accent: aanbod of professionele ontwikkeling organiseren?

‘Effectieve’ professionalisering

Professionalisering minder **als activiteit** en meer **als leerproces**

1. Relevantie	Gaat het over een betekenisvol vraagstuk uit de praktijk?
2. Kennis	Worden praktijkkennis, expertise, onderzoek en data met elkaar verbonden?
3. Actief leren	Gaan professionals zelf onderzoeken, ontwerpen, oefenen en uitproberen?
4. Samen leren	Is er betekenisvolle interactie en kennisdeling met anderen?
5. Tijd & cyclisch leren	Is er ruimte voor toepassing, feedback, reflectie en verbetering?
6. Organisatie & leiderschap	Zijn de condities aanwezig om het geleerde daadwerkelijk te benutten en te verduurzamen?

Wat maakt dat regionale samenwerking méér wordt dan samenwerking?

Flankerend onderzoek naar 12 regionale kennisnetwerken

Vergelijkbare activiteiten kunnen tot heel verschillende opbrengsten leiden.

Het verschil zit niet primair in wát een netwerk organiseert, maar in hoe kennisprocessen, verbindingen, rollen en leiderschap worden georganiseerd.

KENNIS – VERBINDING – ROLLEN – LEIDERSCHAP

MICRO ↔ MESO ↔ MACRO

SAMENWERKEN ≠ SAMEN LEREN ≠ VERANDEREN

Bevinding 1

Spiegelvraag

→ Neem één regionale professionaliseringsactiviteit uit jullie Onderwijsregio in gedachten.
Wat gebeurt er daarna: bij de professional, in het team en in de onderwijspraktijk?

WERKPLAATSEN ONDERWIJS-ONDERZOEK

-WERKBARE PRINCIPES-

Uitgangspunten (Wat)

- Duurzame verbinding onderwijs(ontwikkeling) en onderzoek
- Onderzoeksvragen komen vanuit de school
- Gelijkwaardige samenwerking onderwijs en onderzoek
- Kennisdeling binnen en buiten de werkplaats verantwoordelijkheid van alle betrokkenen
- Kennisdeling penvoerderschap ligt bij de scholen
- Voortbouwen op bestaande netwerken
- Tijd nemen
- Aandacht voor borging

Doelen (Waarom)

- Duurzame samenwerkingsstructuur onderwijs en onderzoek
- Schoolontwikkeling & onderzoek verbonden
- Professionalisering van betrokkenen
- Kennisontwikkeling en Kennisdeling

6 centrale elementen functioneren werkplaats

1. Doelen
2. Thema
3. Vormgeving samenwerkingsstructuur
4. Rol coördinator
5. Rol schoolleider en bestuurder
6. Samenwerking onderwijs - onderzoek

Overdraagbare kennis

Criteria voor overdraagbaarheid:

☐ Navolgbaar & begrijpelijk

☐ Levert voor de praktijk vertaalbare inzichten op

☐ Aandacht voor betekenisverlening

☐ Setting en context beschreven

☐ Inhoudelijk en dialogisch valide

☐ Intern valide

☐ Bouwt voort op al bestaande kennis & inzichten

☐ Vraag uit onderwijspraktijk

NATIONAAL REGIEORGAAN
ONDERWIJSONDERZOEK

LEIDRAAD WERKEN AAN ONDERWIJSVERBETERING

EVIDENCE-INFORMED NAAR EEN LERENDE ORGANISATIE
IN HET PRIMAIR ONDERWIJS - WETEN WAT WERKT EN WAAROM

CREËER EEN ONDERZOEKSCULTUUR

CREËER EEN
OMGEVING WAARIN
LEIDERSCHAP
WORDT GESPRED

STIMULEER EEN
ONDERZOEKENDE
HOUDING

WERK ONDERZOEKSMATIG EN CYCLISCH
AAN ONDERWIJSVERBETERING

VERKEN EN
PRIORITEER

VERDIEP EN
ANALYSEER

BESLUIT
EN MAAK EEN
VERBETER-
PLAN

VOER UIT,
MONITOR
EN STEL BIJ

BENUT
KENNIS EN
EXPERTISE

STIMULEER
SAMEN LEREN
IN HET TEAM

Kennis benutten is meer dan toepassen

Bevinding 2

Van kennisoverdracht naar gezamenlijk kennisnetwerk

Het klassieke, *lineaire* model

Kennis gaat van onderzoek naar de praktijk

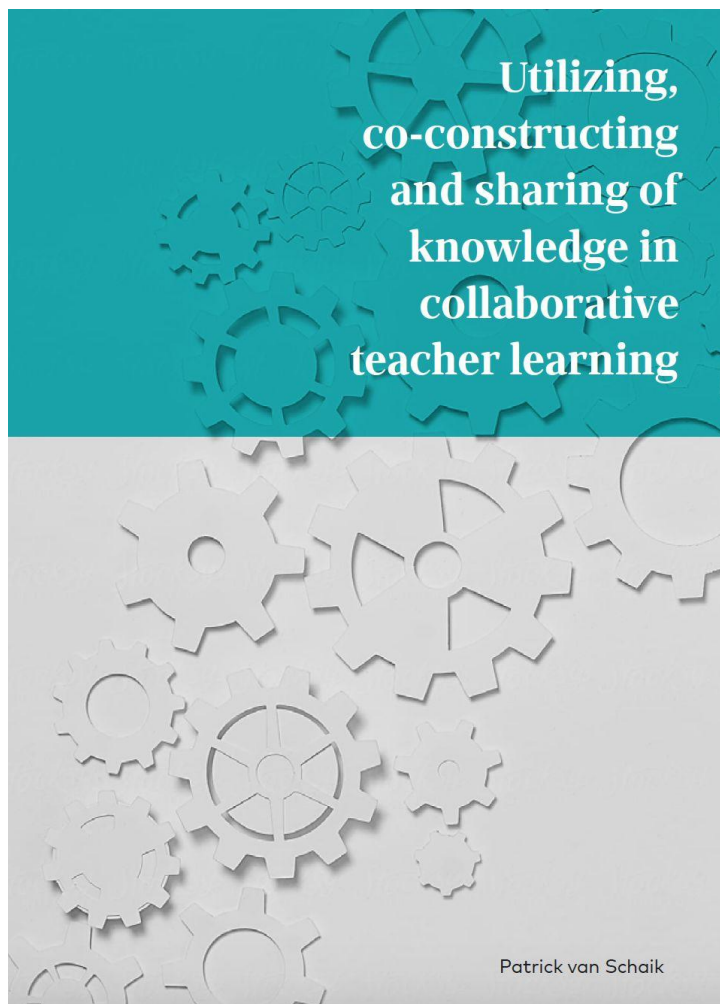
'Onderzoekers doen onderzoek, leraren passen de kennis toe.'

Een relationeel en wederkerig perspectief

Kennis ontstaat, beweegt en krijgt betekenis in interactie

'Professionals, onderzoekers en opleiders werken samen met praktijkvragen aan nieuwe inzichten én nieuwe vragen.'

Wie verbindt de werelden?

Bevinding 3

De verbindende functie is belangrijker dan één functienaam

VERBINDEN

CONTEXTUALISEREN

TERUGBRENGEN

Mogelijke dragers van de verbindende functie:

Schoolleider • kartrekker • programmamanager • opleider •
onderzoeker • HRM • leraar • ...

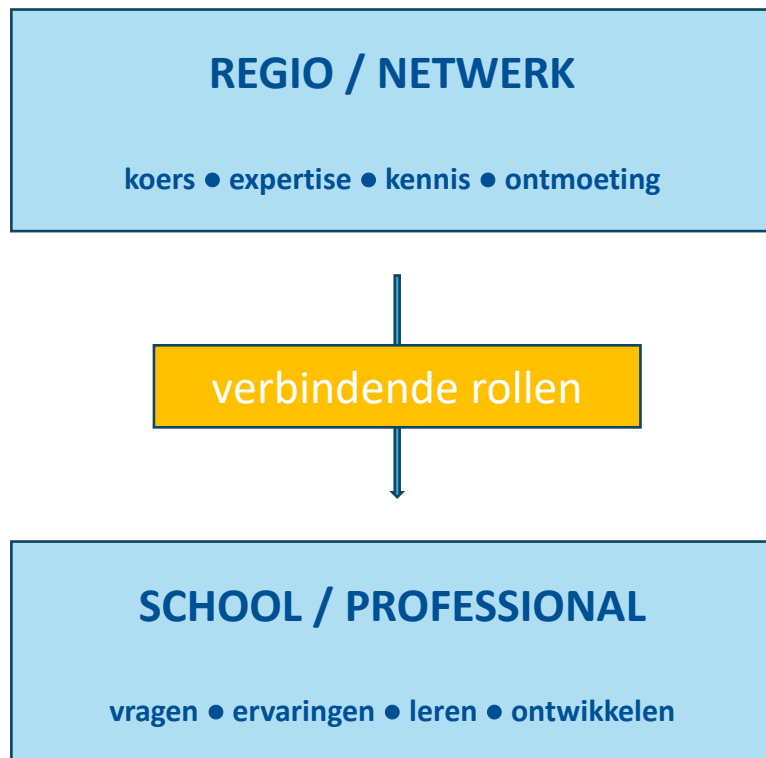
Groepjes • 3 min

→ **Wie zijn bij jullie de belangrijkste verbinders?**

→ **Hebben zij voldoende tijd, positie en mandaat?**

Waar zit onderzoek in de Onderwijsregio?

Verdieping

Waar vind ik onderzoek in jullie Onderwijsregio”?

Galan Groep

Omwille van goed onderwijs

Verkenning scenario's
kennisinfrastructuur
onderwijs

Gedeeld leiderschap vraagt óók richting

Bevinding 4

RUIMTE

NETWERKLEIDERSCHAP

RICHTING

PROFESSIONELE RUIMTE

Eigenaarschap • Autonomie • Initiatief

*Niet centraal beheersen, maar
gezamenlijk richting en verbinding
organiseren*

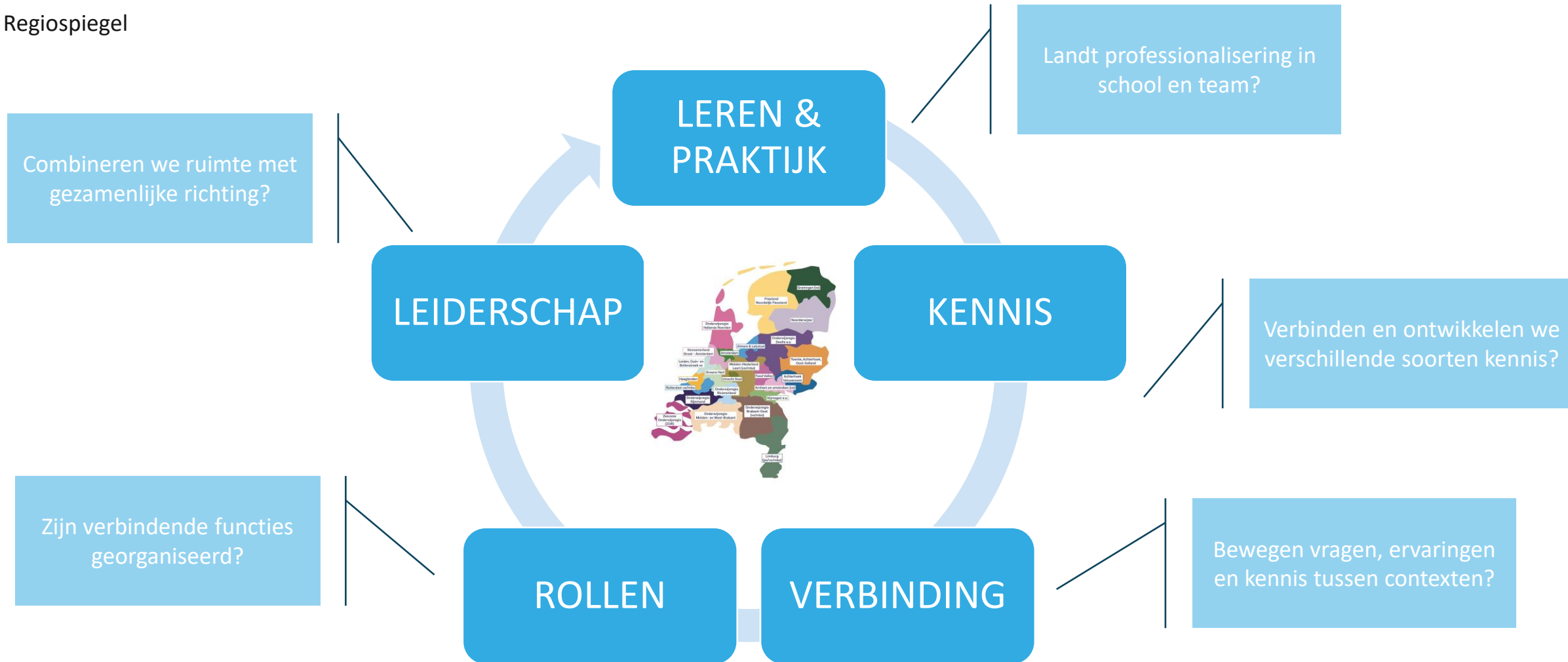
GEZAMENLIJKE RICHTING

Gezamenlijke koers • Prioriteiten • **Samenhang**

Zaelvraag • Wat herkennen jullie sterker: te veel óf te weinig gezamenlijke richting?

Hoe staat jullie regionale leer- en kennisinfrastructuur ervoor?

Regiospiegel

DUO/TRIO • 3 min

Waar zijn jullie relatief sterk? • Waar zit de kwetsbare verbinding? • Eén volgende stap

Van samenwerken naar samen leren en ontwikkelen

Afronding

SAMENWERKING ALLEEN IS ONVOLDOENDE

REGIONALE LEER- EN KENNISINFRASTRUCTUUR

Een regionale kennisinfrastructuur ontstaat waar we bewust organiseren hoe mensen, kennis, vragen en praktijken met elkaar verbonden raken.

Wat vraagt dat van onze Onderwijsregio's?

[https://www.kennismanagementsysteem.nl/wiki/index.php/Flankeren
d onderzoek regionale netwerken](https://www.kennismanagementsysteem.nl/wiki/index.php/Flankeren_d_onderzoek_regionale_netwerken)

<https://www.galangroep.nl/cpinspiratie/goed-onderwijs/>

[https://www.onderwijsraad.nl/documenten/2026/03/19/leren-van-
onderzoek](https://www.onderwijsraad.nl/documenten/2026/03/19/leren-van-onderzoek)

[https://www.nko.nl/onderzoeksprogrammas/werkplaatsen-
onderwijsonderzoek](https://www.nko.nl/onderzoeksprogrammas/werkplaatsen-onderwijsonderzoek)

[https://www.platformsameneronderzoeken.nl/wp-
content/uploads/2020/01/Canvas-overkoepelend interactief V3.pdf](https://www.platformsameneronderzoeken.nl/wp-content/uploads/2020/01/Canvas-overkoepelend_interactief_V3.pdf)

[https://www.onderwijskennis.nl/kennisbank/leidraad-werken-aan-
onderwijsverbetering](https://www.onderwijskennis.nl/kennisbank/leidraad-werken-aan-onderwijsverbetering)

[https://www.nko.nl/sites/nro/files/migrate/PROO+Professionele+ontwi-
kkeling+van+leraren+Klaas+van+Veen+ea.pdf?utm](https://www.nko.nl/sites/nro/files/migrate/PROO+Professionele+ontwikkeling+van+leraren+Klaas+van+Veen+ea.pdf?utm)